

Dr. SEMİH YÜNLÜ

**YARDIMCI KİŞİLERİN
FİİLLERİNDEN
SORUMLULUK**

onikilevha
YAYINLAMA VE DAKTİLYASYON HİZMETLERİ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	V
İÇİNDEKİLER.....	VII
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XV
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM YARDIMCI KİŞİLERİN FİİLLERİNDEN SORUMLULUK KAVRAMI, TARİHÇESİ, SORUMLULUĞUN DAYANAĞI

I. YARDIMCI KİŞİLERİN FİİLLERİNDEN SORUMLULUĞUN TARİHSEL GELİŞİMİ	5
A. Roma Hukukunda.....	5
B. Alman ve İsviçre Hukuklarında.....	14
C. Diğer Bazı Ulusal Hukuklarda	22
D. Türk Borçlar Hukukunda.....	28
1. 6098 Sayılı Kanun Öncesi.....	28
2. 6098 Sayılı Kanun Sonrası	31
E. Karşılaştırmalı Hukukta.....	34

II. YARDIMCI KİŞİLERİN FİİLLERİNDEN SORUMLULUK KURUMUNUN DÜZENLENME İHTİYACI VE TEMELLERİ	39
III. YARDIMCI KİŞİLERİN FİİLLERİNDEN SORUMLULUĞUN HUKUKSAL DAYANAĞI VE GEREKLİLİĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLER	44
A. Genel Olarak.....	44
B. Görüşlerin Karşılaştırılması.....	44
C. Kanaatimiz.....	57

**İKİNCİ BÖLÜM
YARDIMCI KİŞİLERİN FİİLLERİNDEN
SORUMLULUK ŞARTLARI VE ÖZEL
HALLER**

I. YARDIMCI KİŞİLERİN FİİLLERİNDEN SORUMLULUK ŞARTLARI.....	63
A. Genel Olarak.....	63
B. Alacaklı ile Borçlu Arasında Bir Borç İlişkisi Olması.....	63
1. Borç İlişkisinin İçerdiği Yükümlülükler ve Haklar.....	65
a. Yükümlülükler	65
(1) Edim Yükümlülükleri.....	65
(2) Edim Yükümlülüklerinden Bağımsız Borç ilişkileri .	72
(3) Külfetler	73
b. Haklar.....	78
(1) Asli Haklar	78
(2) Yan (Fer'i) Haklar.....	80
(3) Tali (İkincil) Haklar	80
2. Borç İlişkisinin Kaynakları.....	81
a. Genel Olarak	81
b. Hukuki İşlemden - Özellikle Sözleşmeden Doğan Borçlar	83

c. Haksız Fiilden Doğan Borçlar	95
d. Sebepsiz Zenginleşmeden Doğan Borçlar	98
e. Diğer	101
C. Borcun İfasının veya Hakkın Kullanılmasının Yardımcı Kişilere Bırakılmış Olması.....	108
1. Genel Olarak Yardımcı Kişi	108
a. Makineler ve Benzer Sistemler	112
b. Kamu Hukuku Unsuru	117
c. Hayvanların Durumu	118
2. Yardımcı Kişi Türleri.....	124
a. Caiz Olan ve Olmayan Yardımcı Kişi.....	124
b. Gerçek Kişi Yardımcı ve Tüzel Kişi Yardımcı	130
c. Bağımlı ve Bağımsız Yardımcı Kişi.....	138
(1) Bağımsız Yardımcı Kişinin Tekel Konumda Olması	140
(2) Satış ve Üretim Çerçevesinde Rol Alan Bağımlı ve Bağımsız Kişiler	144
d. Yardımcı Kişi ve Alt Yardımcı Kişi.....	152
(1) Genel Olarak	152
(2) Franchise Sözleşmesi Kapsamındaki Kişilerin Durumu	158
e. Robotlar ve Yapay Zeka.....	163
3. Yardımcı Kişiler ve Bu Kişilerin Fiillerinden Sorumluluk ile Benzer ve İlgili Hukuki Kavramlar	173
a. Yardımcı Kişi - Organ.....	174
b. Yardımcı Kişi - Kanuni Temsilci.....	179
c. Yardımcı Kişi - Vekil	188
d. İfa Yardımcısı - Kullanma Yardımcısı.....	195
(1) Genel olarak	195
(2) Alt Kullanma Yardımcısı ve Özellikle Sportif Organizasyonlar	200
(3) Üçüncü Kişi Yararına Sözleşme İlişkisi	201
(4) Resmi Sıfata Sahip Bazı Kişilerin Durumu.....	204

(5) Nihai Değerlendirme	207
e. Yardımcı Kişinin Fiillerinden Sorumluluk - Adam Çalıştıranın Sorumluluğu	209
(1) Genel Olarak.....	209
(2) Özellikle Farklılıklar Bakımından Karşılaştırma....	213
(3) Değerlendirme	221
f. Yardımcı Kişinin Fiillerinden Sorumluluk – Üçüncü Kişinin Fiilini Üstlenme	225
4. Yardımcı Kişinin İfaya Katılması	230
a. Borçlunun Rızası	230
(1) Genel Olarak.....	230
(2) İşçi - İşveren İlişkileri Açısından	235
b. Üçüncü Kişinin Bizzat İfaya Katılması	241
D. Yardımcı Kişinin Fiilleri Sebebiyle Alacaklının Bir Zararının Ortaya Çıkmış Olması	249
1. Genel Olarak.....	249
2. Yardımcı Kişinin Alacaklıya Zarar Veren Davranışlarına İlişkin Doktrinde Yer Alan Görüşler	250
a. Sorumluluk Doğuran Yardımcı Kişi Fiillerini İfa Zamanı, Borca Aykırılık, Saik Gibi Noktalarda Sınırlandırma Yönündeki Görüşler	251
b. Yardımcı Kişilerin Fiillerine İlişkin Sınırlamaları Büyük Ölçüde Reddeden Görüşler	255
3. Görüşlerin Değerlendirilmesi	260
a. Genel Olarak.....	260
b. Kanaatimiz.....	263
E. Kusurluluk.....	268
1. Genel Olarak	268
2. Kusurluluğa İlişkin Görüşler	276
3. Görüşlerin Değerlendirilmesi ve Kanaatimiz	287

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ŞARTLARI GERÇEKLEŞEN YARDIMCI
KİŞİLERİN FİİLLERİNDEN SORUMLULUK
NEDENİYLE DOĞAN ZARAR, ZARARIN
TAZMİNİ VE KİYASEN UYGULAMA

I. GENEL OLARAK BORCA AYKIRILIKTAN DOĞAN SORUMLULUĞUN ŞARTLARI	293
A. Borca Aykırı Bir Davranış.....	293
B. Zarar	297
1. Genel Olarak.....	297
2. Maddi – Manevi Zarar	301
3. Olumlu – Olumsuz Zarar	306
4. Doğrudan Zarar – Dolaylı Zarar – Yansıma Zarar	311
5. Normatif Zarar.....	314
C. Uygun İlliyet Bağı.....	318
D. Kusurluluk ve Kusursuz Sözleşmesel Sorumluluk	324
II. TAZMİNATIN HESAPLANMASI.....	329
A. Tazminatın Kapsamı ve Sorumluluğun Ağırlaşması.....	330
1. Genel Olarak.....	330
2. Yardımcı Kişinin Fiillerininden Sorumluluğun Tazminata Ek Sonuçları ve Özellikle Yayın Haklarına İlişkin İhtimaller.....	340
B. Tazminattan İndirim Halleri.....	345
1. Genel Olarak.....	345
2. Hafif Kusur	346
3. Alacaklının veya Yardımcısının Fiilleri	351
a. Genel Olarak.....	351
b. Alacaklının Yardımcısının Fiilleri.....	356
c. Kanuni Temsilcilerin Fiilleri	362
4. Diğer Haller	363

III. BORÇLU VE YARDIMCI KİŞİLERİN İÇ İLİŞKİSİ İLE ALACAKLI KARŞISINDAKİ DURUM VE SORUMLULUKLARI	371
A. Yardımcı Kişi ile Borçlu Arasındaki İlişki	371
B. Yardımcı Kişi ile Alacaklı Arasındaki İlişki.....	377
C. Yardımcı Kişilerin Fiillerinden Sorumlulukta Müteselsil Borçluluk	386
IV. YARDIMCI KİŞİLERİN FİİLLERİNDEN SORUMLULUĞUN DOĞRUDAN VE KIYASEN UYGULANACAĞI ÖZEL DURUMLAR	395
A. Genel Olarak.....	395
B. Dürüstlük Kuralına Dayandırılan Borç İlişkileri	397
1. Sözleşme Öncesi Kusurlu Sorumluluk (Culpa In Contrahendo)	397
a. Genel Olarak.....	397
b. Özellikle Banka - Müşteri İlişkileri Kapsamında	402
c. Yardımcı Kişinin Durumu	407
2. Sözleşmenin Ard Etkisi (Culpa Post Pactum Perfectum)	410
3. Üçüncü Kişiyi Koruyucu Etkili Sözleşme.....	413
4. Edim Yükünden Bağımsız Borç İlişkileri	422
5. Fiili Sözleşme İlişkisi.....	425
C. Diğer	429
1. Eşya Hukuku İlişkilerinde	429
2. Kat Mülkiyeti Kanunu Kapsamındaki İlişkilerde	432
3. Aile Hukuku İlişkilerinde	435
4. Spor ve Sportif Organizasyonlar Çerçevesindeki İlişkilerde.....	436
5. Nihai Değerlendirme.....	444

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
YARDIMCI KİŞİLERİN FİİLLERİNDEN
SORUMLULUĞUN SINIRLANDIRILMASI

I. YARDIMCI KİŞİLERİN FİİLLERİNDEN	
SORUMSUZLUĞA İLİŞKİN ANLAŞMALARIN	
GEÇERLİLİĞİ VE SINIRLARI.....	447
A. Genel olarak.....	447
B. Genel İşlem Koşulları Açısından.....	458
C. Sözleşmenin İçeriğini Belirleme Sınırları Açısından.....	468
D. Yardımcı Kişilerin Fiillerinden Sorumluluğa İlişkin TBK	
Madde 116/2 ve 116/3 Açısından.....	474
1. Genel Olarak.....	474
2. TBK Madde 116/2 Açısından.....	476
3. TBK Madde 116/3 Açısından.....	482
4. Sorumsuzluk Anlaşmalarına İlişkin Özel Durumlar	485
a. Sorumsuzluk Anlaşmasının Diğer Kişilere Etkisi	
Açısından.....	485
b. Alt Yardımcı Kişiler Açısından.....	492
c. Organların Fiilleri Açısından	493
d. Birlikte Borçlular Açısından	494
E. Borçlunun Sorumluluğuna İlişkin TBK Madde 115 Açısından	497
F. Sınırlara Uyulmamasının Sonuçları	505
SONUÇ	511
KAYNAKÇA.....	525